

2017 Yılı İklim Değişikliği Konferansı Sonuçları ve Türkiye ile İlgili Değerlendirmeler

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) kapsamında 1995'ten beri her yıl düzenlenen Taraflar Konferansı'na (Conference of Parties - COP) bu yıl Almanya ev sahipliği yaptı. Almanya'nın Bonn kentinde 6-17 Kasım 2017 tarihlerinde gerçekleşen konferansa çeşitli ülkelerden yaklaşık 16.000 kişi katılım sağladı. Aynı zamanda, çatı anlaşma olan UNFCCC altında imzalanan ve 2020'de yürürlükten kalkacak Kyoto Protokolü ve sonrasında hayata geçecek Paris Anlaşması'nın da taraflar konferansı paralel olarak gerçekleşti.

Aslında konferansa bir ada devleti olan Fiji Başkanlık yaptı, ancak ev sahipliğini ve altyapı tedarikini Almanya üstlendi. Konferansın logosunun da iklim değişikliği etkisine işaret etmek üzere, kasırganın girdabı nedeniyle sular altında kalmaya başlamış bir ada ile palmye ağacı olarak belirlendiği ifade edildi.

Türkiye, baş müzakerecisinin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Prof. Dr. Mehmet Emin BİRPINAR olduğu bir heyet ile konferansa katıldı. Konferansın Üst Düzey Oturumunda Çevre ve Şehircilik Bakanı Mehmet ÖZHASEKİ, Türkiye'nin iklim değişikliği ile mücadele konusunda yapmakta olduğu çalışmaları aktardı ve daha da başarılı olmak için 2020 sonrasında diğer gelişmekte olan ülkeler gibi Yeşil İklim Fonu ve teknoloji desteklerine erişim talebini dile getirdi.

Türk çimento sektörü konferansta yerini aldı

Birleşmiş Milletler üye ülkelerinden Bakan, Başbakan ve Devlet Başkanlarının da yer aldığı COP 23'te, sektöre dair gelişmeleri uluslararası arenada takip eden Türkiye Çimento Müstahsilleri Birliği (TÇMB) de yerini aldı. TÇMB CEO'su İsmail BULUT, TÇMB heyetine başkanlık etti.

TÇMB Çevre ve İklim Değişikliği Müdürü Canan DERİNÖZ GENCEL, Türkiye'ni yan etkinlikleri kapsamında "Teoriden Pratiğe Sera Gazı İzleme Süreci: Türk Çimento Sektörü Tecrübeleri" başlığında başarılı bir sunum yaptı. Aynı oturumda, rafineri ve termik santral tecrübeleri de paylaşıldı. Bunun yanı sıra Türkiye rafineri, sanayi ve ulaşım sektöründe iyi uygulama örneklerinin anlatıldığı ve Canan DERİNÖZ GENCEL'in başkanlığını yaptığı "En İyi Uygulamalar: Türk Rafineri, Enerji, Çimento ve Ulaşım Sektörleri" adlı diğer bir oturumda, ÇİMSA Alternatif Yakıt ve Çevre Direktörü İsmail BOZ'un sunumu izleyicilerden büyük ilgi gördü.

Paris Anlaşması 2020'de uygulanmaya başlayacak

Paris Anlaşması, 4 Kasım 2016 tarihinde yürürlüğe girdi ve 2020 sonrasında uygulanma başlayacak. UNFCCC çerçeve sözleşmesine taraf 197 ülkenin 170'i sözleşmeyi imzaladı ve onayladı. ABD'deki Başkanlık seçimleri sonrası, ABD iklim değişikliği ile mücadele çalışmalarına devam edeceğini ancak anlaşmadan çekilmek istediğini beyan etti. Türkiye, Paris Anlaşmasını imzaladı ancak TBMM onayından geçemedi.

Paris Anlaşması'nın temel hedefi, küresel sıcaklık artışının 2 santigrat derece altında ve mümkünse 1,5 santigrat derece seviyesinde olmasıdır. Bu sıcaklık artış limitleri, özellikle küçük adaların ve hassas ülkelerin hayatta kalması için elzem olarak belirlenmiş. Birleşmiş Milletler kaynaklarına göre; bu sıcaklık artışının 1 derecesi, hâlihazırda sanayi öncesi dönemden bu yana gerçekleşti ve Paris

Anlaşması kapsamında ülkelerin verdiği ulusal katkılar ise 3 derece santigrat sıcaklık artışına işaret ediyor. Diğer bir deyişle, ülkelerin katkı beyanları mevcut durumda sıcaklık artışını sınırlamak için yeterli olmayacak. Paris Anlaşması, aynı zamanda ülkelerin iklim değişikliğinin etkileri ile başa çıkma konusunda kabiliyetlerinin artırılmasını hedefliyor.

COP 23 Konferans Çıktıları

15 gün süren İklim Değişikliği Konferansına dair belge ve yayınların analizinden ve ikili görüşmelerden anlaşıldığı üzere; COP 23 daha çok teknik bir çalışma konferansı oldu. Konferansın ana gündemini, Paris Anlaşması kurallarının tartışılması ve iklim değişikliği konusunun toplumlara ve bireylere de dokunması için yapılan çalışmalar oluşturdu. Konferansın iki ana çıktısı şunlardır:

- Paris Anlaşması uygulamasına ilişkin kurallar taslağı üzerine çalışmalar yapıldı. 2018'de düzenlenecek COP 24'te Paris Anlaşmasının kurallarının netleşmesi bekleniyor.
- Talanoa Diyaloğu oluşturuldu. Bu diyalog, Paris Anlaşmasının hayata geçmesi konusunda, yani ülkelerin sıcaklık artışını 1,5-2 santigrat dereceye sabitleyebilmesi için çabalarını artırmak amacıyla, 2018 yılında hayata geçecek bir platform olarak tanımlanıyor. Talanoa, Pasifik kültüründe hikâyeler anlatarak yapıcı bir tartışma ortamı olarak tarif ediliyor.

Bunlara ilave olarak, müzakereler kapsamında iklim değişikliğinin toplumlara etkilerini azaltmak amacıyla;

- Gelişmiş ülkelere 2020 itibarıyla yıllık 100 milyar USD finansmanı sağlamaları için baskı yapıldı,
- Bazı gelişmiş ülkeler (AB, Almanya, Norveç, İngiltere, İspanya ve İtalya) ve Avrupa Yatırım Bankaları ile Uluslararası Enerji Ajansı ve bazı organizasyonlar; tarımda emisyonların azaltılması, yoksul ve hassas topluluklara yardım edilmesi, iklim değişikliğinin sağlık etkilerinin azaltılması, iklim değişikliğinden kaynaklı zararlara ilişkin sigorta hizmetlerinin sağlanması, Amazon ormanlarının korunması ve temiz enerjiye geçişi desteklenmesi gibi konularda hibe ve desteklerde bulundu.

Türkiye'nin Pozisyonu

Türkiye, anlaşmanın imzalandığı dönem verilen kararlar doğrultusunda UNFCCC çerçeve sözleşmesinin gelişmiş ülkeleri işaret eden Ek-1 ülkeler listesinde yer almış. Ancak, tüm ekonomik göstergeleri açısından gelişmekte olan ülkeler sınıfındadır. Bu nedenle, 2020 yılından itibaren Yeşil İklim Fonu tarafından gelişmekte olan ülkelere sağlanması planlanan yıllık 100 milyar USD destekten ve İklim Teknoloji Merkezi ve Ağından Türkiye de yararlanmak istemektedir. Bu talep resmi olarak 2016'da COP 22'de Marakeş'te gündeme alınmış, çözüme ulaşmamış ve konu COP23'e ertelenmişti. Ek-1 ve Ek-1 dışı birçok ülkenin, kendi payının bir kısmını Türkiye'nin alacağını düşünerek bu talebi reddettiği düşünülmektedir.

Türkiye'nin talebi COP23'te konferans başkanının görevlendirmesi ile çeşitli ülkeler ile müzakere edilmiş ancak bu yıl da sorun çözülememiştir. Türkiye, kapanış toplantısında yaptığı konuşmada, bu sonucu adil olmadığını ve sistemin sağladığı tüm yolları deneyeceğini diplomatik bir şekilde dile getirmiştir.

Buna paralel olarak, kamu kurumlarından oluşan Türk heyeti, farklı konulara dair müzakerelere katılmıştır. Ayrıca, Türkiye, 2020 yılında gerçekleştirilecek 26. Taraflar Konferansı'na ev sahipliği yapmak için resmi başvuru yapmıştır.